

daha arkeoloji dili olan Türkçenin önemini sezmiş bulunması, mütehasşs yetiş-tirmek hususundaki gayretinin tam teminatıdır.

Bundan başka, Enstitünün Üniversite tarafından tavsiye olunan mezun gençleri, talebe olarak kabul etme arzusu da üstünde durulmağa değer bir ko-nudur. Bizim İstanbul ve Ankara Üniversitelerimizden mezun olan gençlerin mühim bir kısmı gene bu müesseselerde çalışmakta ve akademik kariyerin bü-tün safhalarında en ufak bir atlama dahi kaydetmeden, basamak basamak yük-selmektedir. Bu bakımdan İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün de mezun gençlerimiz üstünde durmak arzusu bu müesseselere yardım etmek demektir; böylece İngi-liz Üniversitelerinden mezun olan ve bu üniversitelere tavsiye olunan istidatlı gençler de bilmukabele bizim Enstitülerimize talebe olarak kabul olunabilecekler ve böylece Anadolu arkeolojisindeki ihtisaslaşmaları kelimenin tam manasiyle sağlanmış olacaktır ki, bu nevi bir işbirliği bizleri bilhassa sevindirecektir.

Ayrıca Enstitünün yapacağı istikşaf gezilerine, kazılara öğrencileri de işti-râk ettirmek suretiyle, bu gençleri « arkeolojinin gerçek kaynağına » gönderme arzusu, Anadolu'da yıllardanberi tatbik edilenlerin faydasını kabul etmek ve buna uymak demektir. Gerçekten 1887 'denberi alıştığımız bu kazı işlerinde ve he'e son onbeş yıl içinde yürütülenlerde, istikşaf gezilerinde, Selçuklu ve Osmanlı asarının rölöve ve tamiri işlerinde arkeoloji talebelerinin üzerlerine düşen vazifeleri başarma hususundaki samimî gayretlerinin en yakın şahidiydik. Bugün Anadolu'da bir mevsimde en az 4—5 yerde kazı yaptığımız, 2—3 heyet-in de istikşaf gezisine çıktığı ve ayrıca rölöve ve tamir ekiplerinin de muhtelif bölgelerde çalıştığı gözönünde tutulursa, bu Enstitünün yardımıyla İngiltere'den staj yapmak, kazı görmek, Anadolu arkeolojisini öğrenmek maksadiyle gönde-rilecek beş-altı İngiliz gencini Tarih Kurumu'nun, Müzelerin, Üniversitelerin kazılarında çalıştırmak daima mümkün olacaktır. Diğer taraftan İngiliz Arkeoloji Enstitüsünün ve başka İngiliz müesseselerinin yapacağı kazı ve gezilere bizim talebeler de iştirak ettirilecek ve böylece muhterem profesörün arzu buyurduk-ları en ciddi işbirliği de sağlanmış olacaktır. Ayrıca İngiliz Arkeoloji Enstitüsü, Ankara Üniversitesindeki Arkeoloji, Hititoloji ve Assuroloji kürsüleriyle, karşı-sında Şikago'daki Şarkiyat Enstitüsünün daha mütevazi bir eşini bulacak ve onunla işbirliği edecektir. Bugün Ankara'da da bu sahalarda bir *Araştırma Enstitüsü'nün* teşekkül ettiği herşeyi ile bellidir.

Yakından tanıdığımız İngiliz ilim adamlarının, Türk - İngiliz arkeologlarının işbirliğini sağlamak amacıyla kurduğu bu Enstitünün mesaisinde muvaffak olma-sını candan dileriz.

TAHSİN ÖZGÜÇ

C. SCHAEFFER'İN KONFERANSLARI

Ras-Şamra'nın ünlü hâfiri C. Schaeffer 8-10/XII/1947 de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Cografya Fakültesinde üç gün süren münakaşalı konferanslar vermiştir. Schaeffer, ilk örneklerini Şikago Şarkiyat Enstitüsü yayınları arasın-da gördüğümüz mukayeseli stratigrafi esasına dayanan kronoloji sistemini kabul

etmiş ve pek yakında yayımlanacak olan büyük eserini de buna göre hazırlamıştır. Gerçekten bu sistem büyük merkezlerin karşılıklı kronolojilerini aydınlatılmak için tatbik edilecek en faydalı usullerden bir tanesidir. Anadolu'nun yalnız ünlü kazı yerleri üstünde durak *Schaeffer*, bu işe *Troia* ile başlamış ve *Schliemann*'ın ilk tezlerini *Dörpfeld*'e karşı müdafaa etmek suretiyle, eski münaşaları canlandırmış ve Alman hâfirlerinin «*Schatzfunde*» dedikleri zengin asarın, II C. megoronlarından mühim bir kısmının, N ve M surusunun III. kata ait olduğunu, bu konuda ve bunları tefsirden *Dörpfeld*'in aldandığını *Schliemann*'ın haklı olduğunu bildirmiştir. Amerikalı hâfirlerin ilk kısa raporlarından da faydalanan konferansçı, *Troia* katlarının özelliğini açıklamış ve arkeoloji eşyasından bazılarını, dış sahalardaki benzerleriyle mukayese etmiştir. Bu arada bilhassa büyük merkezlerdeki yangın katlarını ele alan *Enkomi* hâfiri, II. *Troia* yangınının *Alacahöyük*'ün III. 7-8, *Alişar*'ın Ia, *Tarsus*'ün III² «yani 12-13 üncü m. deki yangın» *Tepe-Hisar*'ın II B, *Eski Ugarit*, *Biblos* ve *Filistin*'deki yangın katları ile çağdaş olduğunu ve bunun Eski Devlet'in sukutu ile ilgili bulunduğunu açıklamak suretiyle, mukayese ve müşahede ufkumuzu en mükemmel şekilde genişletmiştir. Ayrıca bu yangınları takip eden kültür katlarının zengin ve kudretli bir medeniyeti temsil ettiklerini ve bunları *Troia*'da III. katın hazinesi ve büyük surunun, *Alacahöyük*'de kıral mezarlarının *Alişar*'da I b nin, *Tarsus*'da III. katın hemen üstündeki safhanın, *Tepe-Hisar*'da da III. seviyedeki zengin mezarların karakterlendirdiğini belirtmiş; ve bu kısma bizim için yeni sayılan görüşlerini eklemiştir. Bundan sonra II. *Troia*'nın, III.² *Ras-Şamra*'nın, *Alaca*, *Alişar* ve *Tarsus*'ün yukarıda adı geçen kültür katlarının 2300 yılında sona erdiğini bildirmek suretiyle, *Blegen*'in ilk teklifine iştirak etmiştir. Ayrıca daha geç kültür katlarını da bahis konusu eden söz sahibi, *Ras-Şamra*'nın muahhar II.² katında görülen zelzele felâketini VI. *Troia*'dakiyle bir tutmuş ve her iki beldeyi de aynı zamanda vukua gelen bu felâketin sona erdirdiğini kabul etmiş ve bu izleri *Tarsus*'da da görmek istemiştir. Bundan başka, II 2-3. *Ugarit*'in, *Troia*'nın VII. a medeniyeti ile çağdaş olduğunu da açıklamıştır.

Tarsus'ün stratigrafisi konusunda, yalnız harpten önceki kazıların sonuçlarını değerlendirmekle iktifa eden *Schaeffer*, buranın M. ö. 1200 yılından evvelki kültürlerini üçe ayırmıştır. *Geç Tunç Devri* olarak adlandırıldığı I- kültür, *Mikenai* menşeli asar ve hiyeroglifli *Hitit bulle*'leri ile karakterlenir. Bu safha, *Ras-Şamra* ve *Troi*'anın VII a. katında olduğu gibi, Kuzey'den gelen bir akınlardan kaldırılmıştır. Burada M. ö. 1300 yıllarında vuku bulan zelzele, VI. *Troia* ve *Ras-Şamra*'dakilerin çağdaşıdır.

II. Kültür *Orta Tunç Çağı*'dır. Boyalı çanak çömleği *Ras-Şamra* ve *Katna*'daki benzerlerine göre tarihlenebilmektedir. *Ugarit*'de *Orta Safha*'nın 2-3 üncü bölümüne tekabül eden bu kültür katında ve 6.50 m. derinlikte büyüce bir yangın tabakası vardır.

III. Kültür 7.50 m. nin altındaki *Eski Tunç Çağı*'na tekabül eder. Bundaki yangın katı 10.50 m. derinliktedir. Bu medeniyette *Troia*'nın II-III. *Alişar*'ın I b katına benzeyen asar mevcuttur. Bunun altında ve 12-13 m. derinlikte görülen ikinci yangın katı, II. *Troia*'ninkisi ile çağdaştır.

Konferansçı *Alişar*'ın Ia ve Ib medeniyetini *K. Bittel* ve v. d. *Osten*'e

göre münakaşa etmiş, tâli yapı katlarını da bu iki safhaya dağıtmıştır. I a'nın yangınla sona erdiği ve bu enkazın üstüne I b'nin kurulduğu bildirilmiş ve III. medeniyetle Hitit katlarının birbirine olan münasebeti üstünde durulduktan sonra, Boğazköy'deki Hitit medeniyetinin tâli safhaları ayrı ayrı gözden geçirilmiştir.

En son olarak Alacahöyük üstünde durulmuş ve ünlü mezarların M. ö. 2300-2000 yılına ait olduğu söylenmek suretiyle, bugüne kadar teklif edilen ciddi tarihlere bir yenisi daha eklenmiş oldu. *Schaeffer*, kiral mezarlarının III. Troia ile çağdaş olduğunu, bilhassa belirtmiş ve ayrıca beşinci yapı katında görülen yangının II. Troia'nınki ile çağdaş olduğunu ve mezarların daha üstte bulunduğunu, çizdiği kesitlerle de isbata çalışmıştır. Alaca'da III. yü. Alışar'da I a'yı, Troia'da II. katı 2400 veya 2300'de ortadan kaldıran yangın felâketi, bütün Önasya memleketlerinde müşterektir; hatta Mısır'ın Eski Devleti'de buna kurban gitmiştir. Alaca'da bu felâketten sonra, bir aksi tesir halinde parlıyan yüksek medeniyeti kiral mezarları ile, II katın monümental binaları temsil etmiştir. Troia bahsinde de açıkladığı gibi, *Schaeffer*'e göre Alacahöyük mezarları, III. Tarsus, Alışar'ın I b, Tepe-Hisar'ın III., Eski Ugarit'in 3'ü ve Tel-Ahmar'ın hypogaeum'u ile çağdaştır; hatta Boğazköy'ün V. katı da bu safhaya kadar yükseltilmiştir.

Konferansçı Alaca'nın Hitit katlarını ilk raporlara göre tasnif etmiş, başlangıç ve devamını alıştıığımızdan farklı olarak ele almıştır.

Schaeffer'in birbirinden esaslı surette farklı olan ve muhtelif kültür bölgelerini temsil eden merkezleri topluca ele alması, ve bilhassa yangın ve zelzele katları üstünde büyük bir dikkat ve titizlikle durması, konferanslarından azami derecede faydalanmamızı sağlamıştır. Ayrıca henüz kesin raporları yayınlanmayan kazıların bütün malzemesini görmek imkânına sahip olan mütehassıslarımızın da bu münakaşalı konferanslara katılmış olmaları, üç gün süren ciddi bir kollegium havasının esmesini sağlamıştır. Böylece konferansçı bütün Anadolu ve Önasya kültürlerinin mukayeseli stratigrafileri bahsinde ileri sürülen görüşleri tahlil etmek imkanını bulmuş ve buradaki çalışmalardan duyduğu hazı tekarrulamaktan zevk aldığını, yeni bir çok şeyler öğrendiğini, Türkçe neşriyatın iki dille yapılmasını temenni ettiğini bildirmiştir.

TAHSİN ÖZGÜÇ

R. J. BRAIDWOOD'UN KONFERANSI

Şikago Şarkiyat Enstitüsü'nün Amik Ovasındaki kazılarına arkeolog olarak iştirak eden ve burada açığa çıkarılan ilk kültürler üstünde çalışan *R. J. Braidwood*, 1947 yılının Aralık ayında Irak'a giderken Ankara'ya uğramış, mütehassıslarımızla ve bilhassa kendi sahası üstünde uğraşanlarla meslekî görüşmelerde bulunmuştur. Bundan başka, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde henüz yayınlanmayan ve ilim dünyasının sabırsızlıkla beklediği Amik Ovası kazılarının ışığa çıkardığı ilk medeniyetler hakkında münakaşalı bir konferans vermiştir.

Braidwood bu konferansında Amik Ovası kültürlerinin bir tablosunu çizmiş